

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 591.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245216869568/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Det Sættende Aarhundrede

Rigdom forslog til at glære Spanien end sige Verden lykkelig, og som, i Betragtningen af den Spanske Throne, ei meer kan blændes af »Førgyldningen,« vi lade os endnu mindre overtale til at smigre for Philip den Anden, end for hans Fader, som om han var, hvad han indbildte sig: Sjælen i sin Tids Historie. Hvortidt vi derfor end nødes til at nævne Philip, fordi han, uden dog at blive meget gammel, var over 40 Aar (1556—98) en mægtig Tyrann, maa han dog finde sig i, det skeer kun i Forbigaaende, og finde sig i, at vi, som hans lykkeligste Medbeiler, ei engang nævne Dronning Elisabeth, men Johan Calvin, i Philips Øine vist endnu et langt mindre Kryb end Athenienseren Tellus i den rige Lydiske Konges.

Vistnok var ogsaa Calvin (Chauvin) langt fra at være en saadan Konge i Aandens Verden som Luther, thi han var der kun en lille Borgemeister, men han blev dog, blot ved aandelige Midler, en Tankeleder i Aarhundreder, og det ikke blot i sit Fødeland og det Romanske Schveits, men ogsaa i de Tydske Rhin-Egne, i Holland og Skotland, med stor Indflydelse selv paa Biske-Kirken i England, altsaa det store Hjul netop i den Deel af Europa, som gjennem den anden Hælvde af det Sættende Aarhundrede tildrager sig vor Opmærksomhed. Det gaaer desuden med den Franske Reformation som med den Franske Oplysning og Dannelse, at netop fordi den fattedes Dybde, var den langt hurtigere og klarere paa det Borgerlige Selskab, saa det er umueligt at skrive enten Frankrigs, Hollands eller Stor-Brittanniens Historie i det Sættende Aarhundrede, uden stadigt Hensyn paa Calvinismen.

Saa vel de Franske Konger, som det Theologiske Facultet ved Universitetet i Paris, den saakaldte Sorbonne, havde længe støiet paa ved Hjælp af Kirke-Stevner (Concilier) at faae Paven under Pidsken, og Troen trykkede dem ikke, saa, naar de desuagtet gjorde fælles Sag mod den Tydske Reformation, og forlystede deres Øine med Kjætterbaal i Mængde, saa var det aabenbar kun af politiske og skolastiske Grunde, da Samfund og Lærebygninger, hvori »Tro og Samvittighed« er Sjælen, nødvendig er alle Tyranner, baade Geistlige og Verdslige, en Torn i Øiet og en Brand i Næsen. Høitidelig dømde derfor ogsaa Sorbonnen Luthers Skrifter til Baalet, og havde gjerne med det Samme brændt En af sin egen Midte, den gamle Lefèvre, som holdt opbyggelige Forelæsninger over Pauli Breve og slog i flere Henseender paa samme Streng som Lu-